

УДК 352:341.217(4-6ЄС):341.176(477)

DOI: 10.60022/3(4)-5S

Бучин Микола Антонович

доктор політичних наук, доцент
заступник директора Інституту гуманітарних і соціальних наук
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Buchyn Mykola

Doctor of Political Science, Associate Professor
Vice director of Institute of Humanitarian and
Social science National University «Lviv Polytechnic», Ukraine
ORCID: 0000-0001-9087-5123

Івасечко Ольга Ярославівна

кандидат політичних наук, доцент
доцент кафедри політології та міжнародних відносин
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Ivasechko Olha

Candidate of Political Science, Associate Professor
Associate Professor at the Department of Political Science and International Relations
National University «Lviv Polytechnic», Ukraine
ORCID: 0000-0003-2141-3309

ІНСТИТУЦІЙНА ТА ПРАВОВА ОСНОВА СПІВПРАЦІ ЄС ТА УКРАЇНИ У СФЕРІ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Анотація. У статті проаналізовано особливості інституційної та нормативної бази, що є підґрунтям для співпраці між ЄС та Україною у сфері реформування місцевого самоврядування. З'ясовано, що основним актом, що визначає правові рамки у сфері місцевого самоврядування є Угода про асоціацію між ЄС та Україною, яка виступає дорожньою картою впровадження цієї реформи. Виокремлені інституції ЄС та України, що залучені до реалізації реформи місцевого самоврядування. З'ясовано, що спільними інституційними форматами є: Саміт Україна-ЄС, Рада Асоціації Україна-ЄС, платформа громадянського суспільства, Ініціатива ЄС «Східне партнерство», транскордонна співпраця в рамках єврорегіонів. Визначено ключові внутрішні та зовнішні обмеження інституційного та правового виміру взаємодії сторін. Основними перешкодами, що гальмують процес взаємодії в рамках цієї реформи є відсутність рамкової угоди у сфері місцевого самоврядування, низька спроможність частини громад у впровадженні реформ, російсько-українська повномасштабна війна, економічна криза, окупація територій та воєнні дії, відмінність європейського та українського законодавства. У статті використано метод SWOT аналізу, за допомогою якого визначено сильні та слабкі сторони інституційно-правового виміру взаємодії сторін. Подані рекомендації щодо покращення взаємодії ЄС та України, зокрема підписання рамкової угоди у сфері місцевого самоврядування, що б регламентувала посилення реформи місцевого самоврядування, необхідність посилення моніторингу реформи з боку ЄС, збільшення спроможності громад, долучення асоціацій місцевого самоврядування до діалогу ЄС-Україна, створення контактних платформ взаємодії українських та європейських громад між собою. У висновках зроблено акцент на тому, що вступ України до ЄС стане рушієм успішної реформи місцевого самоврядування.

Ключові слова: міське самоврядування, ЄС, реформа, децентралізація, євроінтеграція, Україна.

INSTITUTIONAL AND LEGAL FRAMEWORK OF COOPERATION BETWEEN THE EU AND UKRAINE IN THE FIELD OF LOCAL GOVERNMENT REFORM

Abstract. The article analyzes the peculiarities of the institutional and regulatory framework that forms the basis for cooperation between the EU and Ukraine in the field of local self-government reform. It has been established that the main act defining the legal framework in the field of local self-government is the Association Agreement between the EU and Ukraine, which serves as a roadmap for the implementation

© Автор(и). Ця стаття знаходиться у відкритому доступі та розповсюджується відповідно до умов ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

of this reform. The EU and Ukrainian institutions involved in the implementation of local self-government reform have been identified. It was found that the common institutional formats are: the Ukraine-EU Summit, the Ukraine-EU Association Council, the civil society platform, the EU's Eastern Partnership Initiative, and cross-border cooperation within the framework of Euroregions. Key internal and external constraints on the institutional and legal dimensions of interaction between the parties have been identified. The main obstacles hindering the process of interaction within the framework of this reform are the lack of a framework agreement in the field of local self-government, the low capacity of some communities to implement reforms, the full-scale Russian-Ukrainian war, the economic crisis, the occupation of territories and military actions, and the differences between European and Ukrainian legislation. The article uses the SWOT analysis method to identify the strengths and weaknesses of the institutional and legal dimensions of cooperation between the parties. Recommendations are made to improve cooperation between the EU and Ukraine, in particular the signing of a framework agreement on local self-government to regulate the strengthening of local self-government reform, the need for the EU to strengthen its monitoring of the reform, increasing the capacity of communities, involving local self-government associations in the EU-Ukraine dialogue, and creating contact platforms for interaction between Ukrainian and European communities. The conclusions emphasize that Ukraine's accession to the EU will be a driving force for successful local self-government reform.

Keywords: local self-government, EU, reform, decentralization, European integration, Ukraine.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження полягає у тому, що реформування органів влади є важливим етапом на шляху демократичних змін України на шляху до ЄС. Набуття статусу країни-кандидата вимагає від України імплементації європейських норм в українське законодавство. Реформа місцевого самоврядування є однією із найефективніших в Україні. Європейський Союз послідовно виступає ключовим донором підтримки реформи децентралізації в Україні. Співпраця у сфері місцевого самоврядування реалізується переважно в межах загальних рамок Угоди про асоціацію та через проєктні інструменти, що зумовлює недостатньо інституціоналізований характер взаємодії.

Додаткового виміру актуальності дослідження надає повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України, яка зумовлює важливість місцевих громад у забезпеченні своєї безпеки та стабільності. У цьому контексті ефективність інституційно-правових механізмів співпраці з ЄС безпосередньо впливає на здатність України забезпечити сталість реформ, інтегрувати європейські стандарти у практику місцевого управління та використати потенціал децентралізації як інструмент розбудови демократичної держави. Попри значний масив досліджень, присвячених реформі децентралізації та європейській інтеграції України, інституційний і правовий виміри співпраці ЄС та України у сфері місцевого самоврядування залишаються недостатньо систематизованими в наукових дослідженнях. Це зумовлює потребу у комплексному аналізі цього аспекту взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика реформування місцевого самоврядування України в контексті європейської інтеграції є предметом активного наукового осмислення вітчизняних дослідників, насамперед у площині адміністративно-правових трансформацій, децентралізації публічної влади та запозичення європейського управлінського досвіду.

Значний масив наукових праць присвячено адміністративно-правовим аспектам реформування місцевого самоврядування та імплементації норм і принципів права Європейського Союзу. У цьому контексті вагомим є дослідження І. Мішук, у якому обґрунтовуються напрями модернізації адміністративно-правового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування відповідно до європейських стандартів публічного управління, зокрема принципів субсидіарності, правової визначеності та належного врядування. Цю проблематику розглядає інша українська дослідниця І. Дробуш, акцентуючи увагу на пошуку оптимальної моделі місцевого самоврядування України в межах євроінтеграційного процесу та необхідності адаптації інституційних механізмів до стандартів Ради Європи та ЄС.

Окремий блок досліджень становлять праці, присвячені аналізу європейського досвіду децентралізації та його застосуванню в Україні. Так, А. Француз та В. Нестерович, М.І Антоненко здійснюють порівняльно-правовий аналіз західноєвропейських моделей місцевого самоврядування, визначаючи їх ключові характеристики та можливості адаптації до українських реалій. У роботі Юшка С., Алексеєнко І. та Криворучко О. європейський досвід децентралізації подається через призму кількісних показників, що дозволяє оцінити ефективність реформ у державах ЄС та зіставити їх із результатами української децентралізації.

Важливе місце в науковому дискурсі посідають дослідження, спрямовані на осмислення децентралізації як складової євроінтеграційної стратегії України. Зокрема, М. Зайцева розглядає децентралізацію публічної влади як системний елемент європейського вибору України, наголошуючи

на її ролі у формуванні демократичного врядування та підвищенні ефективності публічних послуг. Схожі підходи простежуються у працях Марчука В. та Мельничука В., які аналізують ступінь інтеграції європейського досвіду у функціонування системи місцевого самоврядування України та звертають увагу на наявні інституційні дисбаланси.

Дослідниці В. Лабазюк, а також С. Кустова і Т. Паламарчук розглядають трансформацію місцевого самоврядування як ключовий чинник оновлення регіональної політики України в умовах європейської інтеграції, підкреслюючи значення інституційної спроможності територіальних громад та багаторівневого врядування.

Водночас, попри ґрунтовне опрацювання теоретичних, правових та порівняльних аспектів децентралізації, інституційний і правовий виміри безпосередньої співпраці між Європейським Союзом та Україною у сфері місцевого самоврядування залишаються недостатньо систематизованими.

Метою статті є аналіз правових та інституційних засад співробітництва ЄС та України у сфері реформування місцевого самоврядування, виявлення сильних та слабких сторін а також ключових викликів. Важливим завданням статті є формування рекомендацій щодо посилення інституційно-правових форм взаємодії двох сторін в межах реформи децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Сучасні геополітичні події у Східній Європі чітко визначають стратегічну важливість євроінтеграційного курсу України. ЄС є стратегічним партнером української держави та всебічно підтримує впровадження реформ, підтримку безпеки, економічної спроможності. В умовах російсько-української повномасштабної війни для ЄС важливим є підтримка не лише військової та оборонної складової України, але й впровадження системних реформ на шляху до побудови стійкої та демократичної держави. Статус кандидата на членство в ЄС, наданий Україні у 2022 році, стрімко наблизив її до європейської спільноти та зумовив посилення процесу реформ. Одним із важливих завдань на шляху вступу України до ЄС є реформа органів влади. Місцеве самоврядування у державах-членах ЄС вже давно відіграє важливу роль у розбудові сталої та демократичної держави. Реформа децентралізації є однією із найбільш успішних в Україні за підтримки європейських партнерів.

Нормативним документом, що визначає правові рамки взаємодії сторін та процес реформування місцевого самоврядування в Україні є Угода про асоціацію України з ЄС 2014 року. Метою цього документу є наближення української держави до європейських стандартів та впровадження внутрішніх реформ (стаття 6). Розділ 2 Угоди визначає основні інституційні рівні взаємодії ЄС та України в процесі реалізації угоди про асоціацію. Документ також передбачає необхідність приведення українського законодавства до європейських норм. Також у Розділ 7 Угоди визначає створення спільних органів, що відповідають за процеси проведення реформ в Україні. Нажаль, угода не містить чітких пунктів щодо реформи у цій сфері, а говорить лише про важливість реформування публічної влади та боротьбу з корупцією. Тому важливим є формування дорожньої карти та підписання рамкової угоди у сфері реформування місцевого самоврядування між Україною та ЄС [8].

Іншим документом, що дотичний до сфери місцевого самоврядування є Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027), що має на меті діджиталізацію сфери державних послуг та впровадження електронного урядування в Україні. Угода спрямована на посилення цифрових можливостей органів місцевого самоврядування в Україні [9].

Угода про фінансування програми «Підтримка комплексного реформування державного Управління в Україні» від 19.12.2016 визначає інструменти фінансової підтримки реформуванню місцевого самоврядування та децентралізації від ЄС [10].

Угода між Урядом України та Європейським Союзом, представленим Європейською Комісією про фінансування програми U-LEAD з Європою «Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку для отримання допомоги на підтримку реформи з децентралізації» передбачає комплексне фінансування реформи місцевого самоврядування в Україні [11].

Ще одним документом є Додаткова угода № 1 між Урядом України та Європейським Союзом, представленим Європейською Комісією, до Угоди про фінансування Програма підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України від 27 листопада 2014 року також передбачає фінансування реформи децентралізації в Україні [12].

Як бачимо, з вище викладеного, угоди стосуються фінансової підтримки реформи місцевого самоврядування та не формують комплексну стратегію взаємодії між ЄС та Україною у цій сфері.

Інституційний вимір співпраці між ЄС та Україною у сфері місцевого самоврядування визначається структурою органів ЄС (Європейська комісія, Європейська служба зовнішніх дій, Представництво ЄС в Україні), структурою органів влади України (Кабінет міністрів України, Віцепрем'єр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, органи місцевого самоврядування, асоціація органів

місцевого самоврядування). Двосторонні формати співпраці визначені угодою про Асоціацію (Саміт Україна-ЄС, Рада асоціації Україна-ЄС та інші органи асоціації, визначені в Угоді, Платформа громадянського суспільства) та інструментами ЄС з підтримки реформ в Україні (Ініціатива ЄС «Східне партнерство», програми транскордонної співпраці, євро регіони, програма U_LEAD, Interreg, Twinning, TAIEH) [5; 7; 8; 13].

Реформа децентралізації розпочалась у 2014 році з моменту прийняття угоди про асоціацію та триває до сьогодні. В 2014 війна на Донбасі та анексія Росією Криму, а у 2022 повномасштабна війна значно ускладнили процес реформації місцевого самоврядування в Україні. Ця реформа є однією із найбільш успішніших в Україні. У таблиці за допомогою SWOT аналізу(табл.1), проаналізовано сильні та слабкі сторони інституційної та правової основи реформування місцевого самоврядування за підтримки ЄС, визначені ключові перспективи та потенційні виклики[7].

Таблиця 1

**SWOT-аналіз Інституційної та правової співпраці ЄС-Україна
у сфері місцевого самоврядування**

S-СИЛЬНІ СТОРОНИ	W-СЛАБКІ СТОРОНИ
- чітка правова рамка(Угода про асоціацію) - високий рівень залученості ЄС - реформа місцевого самоврядування одна із найуспішніших в Україні за підтримки ЄС - високий рівень інституційної підтримки реформи з боку ЄС - високий рівень прийняття правових норм у відповідності із європейськими стандартами та нормами	- відсутність двосторонньої угоди у сфері реформування місцевого самоврядування - нерівномірна спроможність громад - реформа обтяжена російсько-українською війною - окупація частини територій - демографічні зміни - неповна гармонізація законодавства України із Правом ЄС
О-МОЖЛИВОСТІ	T-ВИКЛИКИ
- вступ України до ЄС та посилення реформи - післявоєнна відбудова України за підтримки ЄС - створення платформ взаємодії між громадами України та державами-членами ЄС - наближення до політик згуртованості ЄС	- продовження воєнних дій на території України - дестабілізаційні впливи з боку РФ - політична та економічна нестабільність України у поствоєнному періоді - зупинка євроінтеграційного курсу

Джерело: складено авторами за даними [4; 5; 7; 13; 14]

Комплексний аналіз тематики зумовлює необхідність виявлення ключових викликів взаємодії двох сторін в інституційній та правовій сфері реформування органів місцевого самоврядування. Проблеми та обмеження інституційно-правової співпраці між ЄС та Україною: 1) виклики війною та безпековими чинниками; 2) значна різниця між українським та європейським законодавством; 3) інституційні та кадрові обмеження органів самоврядування України; 4) Політична та економічна нестабільність України; 5) Складність впровадження реформ в Україні; 6) Відсутність чіткої взаємодії між центральними органами влади України та місцевими органами; 7) Нерівномірність впровадження реформ у громадах України; 8) Нерівномірність розвитку громад[7; 13; 14].

Відповідно до проведеного SWOT аналізу, виявлених проблем та обмежень хочемо запропонувати рекомендації щодо посилення інституційного та правового виміру співпраці ЄС та України: 1) Підписання спеціалізованої угоди у сфері реформування місцевого самоврядування; 2) Посилення моніторингу з боку ЄС реформи децентралізації в Україні; 3) Зміцнення кадрової спроможності громад за підтримки ЄС та впровадження структур відповідальних за розвиток реформи місцевого самоврядування у громаді; 4) Інтеграція реформи місцевого самоврядування у стратегію відбудови України; 5)Посилити взаємодію українських та європейських громад шляхом формування більш вужчих платформ їхньої взаємодії; 6) Активізація залучення Асоціацій органів місцевого самоврядування до діалогу щодо впровадження реформи місцевих органів влади; 7) Посилення євроінтеграції України з метою її подальшого вступу дасть змогу пришвидшити процеси реформ в Україні; 8) Ефективна повоєнна відбудова України за підтримки ЄС із врахуванням потреб громад; 9) Підтримка ЄС безпекової ситуації в Україні[2; 3; 4; 6; 7; 13; 14].

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що співпраця Європейського Союзу та України у сфері реформування місцевого самоврядування має стратегічне значення в умовах євроінтеграційного курсу України та триваючих безпекових викликів. Надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС у 2022 році актуалізувало необхідність подальшого поглиблення системних реформ, зокрема у сфері публічної влади та децентралізації, яка є однією з найбільш успішних реформ в Україні за підтримки ЄС.

Правове підґрунтя співпраці у цій сфері формує насамперед Угода про асоціацію між Україною та ЄС, яка визначає загальні рамки реформування публічного управління та наближення законодавства

до європейських стандартів, однак не містить спеціалізованих положень щодо реформи місцевого самоврядування. Інші двосторонні угоди та програми співпраці (U-LEAD, «Цифрова Європа», секторальні програми підтримки) переважно спрямовані на фінансову та технічну підтримку реформи і не формують цілісної довгострокової стратегії взаємодії у цій сфері.

Інституційний вимір співпраці характеризується багаторівневою взаємодією між органами ЄС, центральними органами влади України та органами місцевого самоврядування, а також функціонуванням спільних форматів у межах Угоди про асоціацію та ініціатив ЄС. Водночас SWOT-аналіз виявив низку проблем і обмежень, зумовлених війною, нерівномірною спроможністю громад, неповною гармонізацією законодавства та інституційними викликами.

З огляду на це, обґрунтовано доцільність посилення інституційного та правового виміру співпраці ЄС та України шляхом формування спеціалізованої рамкової угоди у сфері місцевого самоврядування, інтеграції цієї реформи у післявоєнну відбудову України та розширення прямих форматів взаємодії між українськими та європейськими громадами. Однак ключовим аспектом успішності реформ є вступ України в ЄС, що б вирішило як безпекові питання, так би і посилили процеси децентралізації влади.

Література

1. Міщук І. Напрями реформування адміністративно-правового забезпечення діяльності місцевого самоврядування в контексті імплементації права ЄС. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2025. №2. С.228-232. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.34>
2. Дробуш І. Реформування місцевого самоврядування в Україні: пошук оптимальної моделі в контексті євроінтеграційного процесу. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2021. № 1. С.16-21. <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/235772>
3. Нестерович В., Антоненко М. Децентралізація у світлі євроінтеграції: досвід окремих країн Європи для України. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2024. №2 С.164-176. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/955/914>
4. Юшко С., Алексеєнко І., Криворучко О. Досвід децентралізації європейських країн для України в цифрах. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1045/1002>
5. Зайцева М. Децентралізація публічної влади України в контексті євроінтеграційних процесів. *Міжнародні відносини*. 2022. №2. С.37-40. URL: <https://intern.bulletin.knu.ua/uk/article/view/1938>
6. Марчук В. Мельничук В. Стан інтеграції європейського досвіду у функціонування системи місцевого самоврядування України. *Регіональні Студії*. 2022. №31. С. 34-39. <http://regionalstudies.uzhnu.edu.ua/archive/31/6.pdf>
7. Кустова Т., Паламарчук Т. Зміцнення місцевого самоврядування як ключового вектора реформування регіональної політики України в контексті європейської інтеграції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Державне управління*. 2025. №2. URL: <https://gov.bulletin.knu.ua/uk/issue/view/751>
8. Угода про асоціацію між Україною та ЄС від 16.09.2014. Оновлена 14.10.2025. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 25.01.2026).
9. Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027) від 23.02.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_005-22#Text (дата звернення: 20.01.2026).
10. Угода про фінансування програми «Підтримка комплексного реформування державного Управління в Україні» від 19.12.2016 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_002-16#Text (дата звернення: 21.01.2026).
11. Угода між Урядом України та Європейським Союзом, представленим Європейською Комісією про фінансування програми U-LEAD з Європою «Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку для отримання допомоги на підтримку реформи з децентралізації» від 14.07.2021 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_007-21#Text (дата звернення: 20.01.2026).
12. Додаткова угода № 1 між Урядом України та Європейським Союзом, представленим Європейською Комісією, до Угоди про фінансування Програма підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України від 27 листопада 2014 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_005-16#Text (дата звернення: 22.01.2026).
13. Постанова КМУ від 12 грудня 2025 р. № 1748. Деякі питання реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в умовах воєнного стану і підготовки до набуття членства України в Європейському Союзі. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1748-2025->

%D0%BF#Text (дата зверування: 23.01.2026).

14. Лабазюк В. Трансформація системи місцевого самоврядування України в умовах європейської інтеграції. *Державне управління*. 2025. №2(22). С.63-72.

Reference

1. Mishchuk I. Napriamy reformuvannya administratyvno-pravovoho zabezpechennia diialnosti mistsevoho samovriaduvannya v konteksti implementatsii prava YeS. Elektronne naukowe vydannia «Analitychno-porivnialne pravoznavstvo». 2025. №2. S.228-232. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.34>

2. Drobush I. Reformuvannya mistsevoho samovriaduvannya v Ukraini: poshuk optymalnoi modeli v konteksti yevrointehratsiinoho protsesu. Elektronne naukowe vydannia «Analitychno-porivnialne pravoznavstvo». 2021. № 1. С.16-21. <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/235772>

3. Nesterovych V., Antonenko M. Detsentralizatsiia u svitli yevrointeratsii: dosvid okremykh krainakh Yevropy dlia Ukrainy. Aktualni problemy prava: teoriia i praktyka. 2024. №2 С.164-176. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/955/914>

4. Iushko S., Aleksieienko I., Kryvoruchko O. Dosvid detsentralizatsii yevropeiskykh krain dlia Ukrainy v tsyfrakh. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1045/1002>

5. Zaitseva M. Detsentralizatsiia publichnoi vlady Ukrainy v konteksti yevrointerhratsiinykh protsesiv. *Mizhnarodni vidnosyny*. 2022. №2. С.37-40. URL: <https://intern.bulletin.knu.ua/uk/article/view/1938>

6. Marchuk V. Melnychuk V. Stan intehtatsii yevropeiskoho dosvidu u funktsionuvannya systemy mistsevoho samovriaduvannya Ukrainy. *Rehionalni Studii*. 2022. №31. S. 34-39. <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/31/6.pdf>

7. Iushko S., Aleksieienko I., Kryvoruchko O. Dosvid detsentralizatsii yevropeiskykh krain dlia Ukrainy v tsyfrakh. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1045/1002>

8. Zaitseva M. Detsentralizatsiia publichnoi vlady Ukrainy v konteksti yevrointerhratsiinykh protsesiv. *Mizhnarodni vidnosyny*. 2022. №2. С.37-40. URL: <https://intern.bulletin.knu.ua/uk/article/view/1938>

9. Marchuk V. Melnychuk V. Stan intehtatsii yevropeiskoho dosvidu u funktsionuvannya systemy mistsevoho samovriaduvannya Ukrainy. *Rehionalni Studii*. 2022. №31. S. 34-39. <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/31/6.pdf>

10. Uhoda pro finansuvannya prohramy «Pidtrymka kompleksnoho reformuvannya derzhavnoho Upravlinnia v Ukraini» vid 19.12.2016 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_002-16#Text (data zvernennia: 21.01.2026).

11. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Yevropeiskym Soiuzom, predstavlennym Yevropeiskoiu Komisiiei pro finansuvannya prohramy U-LEAD z Yevropoiu «Prohrama dlia Ukrainy z rozshyrennia prav i mozhlyvosti na mistsevomu rivni, pidzvintnosti ta rozvytku dlia otrymannia dopomohy na pidtrymku reformy z detsentralizatsii» vid 14.07.2021 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_007-21#Text (data zvernennia: 20.01.2026).

12. Dodatкова uhoda № 1 mizh Uriadom Ukrainy ta Yevropeiskym Soiuzom, predstavlennym Yevropeiskoiu Komisiiei, do Uhody pro finansuvannya Prohrama pidtrymky sektoralnoi polityky – Pidtrymka rehionalnoi polityky Ukrainy vid 27 lystopada 2014 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_005-16#Text (data zvernennia: 22.01.2026).

13. Postanova KМУ vid 12 hrudnia 2025 r. № 1748. Deiaki pytannia reformuvannya mistsevoho samovriaduvannya ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v umovakh voiennoho stanu i pidhotovky do nabuttia chlenstva Ukrainy v Yevropeiskomu Soiuzi. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1748-2025-%D0%BF#Text> (data zveryennia: 23.01.2026).

14. Labaziuk V. Transformatsiia systemy mistsevoho samovriaduvannya Ukrainy v umovakh yevropeiskoi intehtatsii. *Derzhavne upravlinnia*. 2025. №2(22). С.63-72.

Отримано: 18.02.2026

Прийнято до публікації: 20.03.2026

Опубліковано: 15.04.2026